

16:1

Fastighetsägarens yrkande om ersättning enligt 16 § VAL 1970 för enskild avloppsanordning (ej slutet system) som blivit onyttig till följd av tillkomsten av allmän va-anläggning har lämnats utan bifall.

Makarna R. ägde sedan 1966 en fastighet i Stenungsunds kommun. Fastigheten ligger inom verksamhetsområdet för kommunens allmänna va-anläggning och är sedan 1977 ansluten till det allmänna spillvattennätet. Fastigheten upptar en yta på omkring 1 350 m².

Under påstående att en på fastigheten anlagd avloppsanordning blivit onyttig till följd av utbyggnaden av kommunens allmänna va-anläggning yrkade makarna R. förpliktande för kommunen att till dem utge ersättning med 7 500 kr jämte ränta. Kommunen bestred yrkandet.

Sökandena anförde till utveckling av sin talan: Då fastigheten förvärvades 1966 var den bebyggd med en sommarstuga som inrymde två rum och kökvrå. Under 1970 bosatte sig sökandena permanent på fastigheten. Antalet fastigheter i området som då användes för åretruntboende var 35-40. – Den 13 augusti 1970 erhöll sökandena hälsovårdsnämndens tillstånd att anlägga en enskild avloppsanläggning på fastigheten. Anläggningen togs i bruk under 1971. Sökandena hade då inte hört något om kommunal va-anläggning och hade ej heller haft någon tanke på att det skulle bli aktuellt att bygga en sådan anläggning. Till avloppsanläggningen på fastigheten fördes allt avloppsvatten, dvs. diskvatten, badvatten och toalettavlopp. Anläggningen bestod av en trekammarbrunn som var 3,60 m djup och som hade en diameter på 1,50 m. Brunnen var uppbyggd av sex ringar och hade gjutna mellanväggar samt hel botten. Den rymde omkring 5 m³ vatten. Från huslivet till brunnen löpte ett PVC-rör. 3-4 m från brunnen fanns en stenkista och en sandbädd. Spillvattnet leddes från stenkistan genom tre perforerade, 10-15 m långa rör till en rensbrunn med en diameter på 0,9-1 m och ett djup av 1,8 m. Från rensbrunnen, som bestod av tre ringar, fördes spillvattnet genom ett 25 - 30 m långt cementrör till ett dike. Diket mynnade i havet på ett avstånd av omkring 250 m från fastigheten. Rensbrunnen anlades först 1972. Samma år försågs trekammarbrunnen med några ytterligare ringar till följd av att fastighetens marknivå höjdes något. Såväl stenkistan som rensbrunnen var anlagd i en mosse utanför fastigheten. Den allmänna va-anläggningen i området färdigställdes under 1976 och 1977. I mars 1977 erlade sökandena anläggningsavgift för renvatten och spillvatten och i maj samma år anslöts fastigheten till

det allmänna spillvattennätet. Renvatten tas alltjämt från en enskild brunn. I samband med anslutningen till kommunens ledningsnät lät sökandena slå sönder trekammarbrunnen. Sökandenas ersättningsyrkande utgör en uppskattning av de kostnader som belöper på avloppsanordningen. Grunden för sökandenas talan är att det – med hänsyn till den enskilda va-anläggningens art, ringa ålder och goda skick, samt till att någon fördel inte vunnits genom den allmänna va-anläggningen och dessutom till att sökandena haft en större sammanlagd kostnad för va-anordningar än övriga fastighetsägare i området – är skäligt och rättvist att fastighetens avloppsanordning ersätts av kommunen.

Kommunen anförde: I slutet av 1960-talet fanns 35–40 bebyggda fastigheter inom det aktuella området. Bebyggelseutvecklingen inom området har sedan gått mycket fort. Numera finns 178 bebyggda fastigheter. Omkring hälften av dem används för permanentboende. Antalet permanentboende har stadigt ökat. Den 17 juni 1971 avslog byggnadsnämnden en ansökan från sökandena om byggnadslov. I beslutet angavs att en avloppsutredning skulle göras. Byggnadsnämnden åsyftade därvid de utredningar som föranleddes av en va-utredning som presenterades i april 1971. Mot bakgrund av de nu angivna omständigheterna måste det anses klarlagt att sökandena i vart fall i mitten av 1971 fått klart för sig att en allmän va-anläggning skulle anordnas inom området. Sökandena hade således fått en varningssignal vilken bort föranleda försiktighet med att investera pengar i en enskild avloppsanläggning som kunde bli onyttig. Kommunen – som vitsordar att avloppsanläggningen på fastigheten haft den utformning sökandena angett och som inte ifrågasätter att anläggningen numera blivit onyttig – gör gällande att något ersättningsgillt värde inte finns kvar för avloppsanordningen. De ökade krav som av sanitära skäl måste ställas på en avloppsanordning inom ett område, för vilket gäller detaljplan och inom vilket bebyggelsen är tät och i tilltagande, föranleder nämligen att en avloppsanordning av i målet aktuellt slag – vilken i detta sammanhang är att anse som enklare än en sluten avloppstank – måste anses som otidsenlig och värdelös. Hänsyn måste tas särskilt till förekomsten av permanentbebyggelse. Härtill kommer att sökandena fått en fördel av den allmänna va-anläggningen därigenom att de numera inte behöver underhålla, sköta och slamsuga en egen va-installation.

Va-nämnden yttrade:

Enligt 16 § lagen (1970:244) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar skall anordning för vattenförsörjning eller avlopp, som blir onyttig till följd av att allmän va-anläggning kommer till stånd eller utvidgas, ersättas av huvudmannen för den allmänna va-anläggningen i

den mån det är skäligt med hänsyn till anordningens art, ålder och skick, den fördel ägaren får av den allmänna va-anläggningen och övriga omständigheter. En i sak överensstämmande lagregel förekom även i tidigare gällande lag (1955:314) om allmänna vatten- och avloppsanläggningar. Av departementschefens uttalande (prop. 1970:118 s 145) framgår att den ifrågavarande bestämmelsen bör tillämpas restriktivt.

I målet är ostridigt att avloppsanläggningen på sökandenas fastighet blivit onyttig till följd av att den allmänna va-anläggningen kommit till utförande.

Sökandenas fastighet har sedan 1970 utnyttjats för helårsboende. Till den enskilda avloppsanläggningen, som består av ett icke slutet system, har förts allt spillvatten från bostadshuset, således även wc-avlopp. Avloppsvattnet har sedan det passerat genom avloppsanordningen letts via ett dike ut till havet. – Fastigheten ligger inom ett relativt tätt bebyggt område med byggnadsplan och antalet fastigheter som utnyttjas för helårsboende har under senare tid ökat i en inte oväsentlig omfattning. Numera används ungefär hälften av samtliga fastigheter för permanentboende. Inom bostadsområden av denna karaktär måste höga anspråk ställas på avloppsanläggningar i fråga om sanitär standard.

Va-nämnden har i tidigare mål haft till bedömning frågan om ersättning för onyttig, enskild avloppsanordning på en fastighet som ligger strax i närheten av makarna R:s fastighet. I detta tidigare mål tillerkände nämnden sökanden ersättning (BVA 2/78). I sista hand avgörande för nämndens ställningstagande var där att anordningen – i motsats till vad som nu är fallet – bestod av ett slutet system.

Av utredningen i nu förevarande mål framgår att avloppsanläggningen på sökandenas fastighet varit väl utformad och av god kvalitet samt att den varit i bruk endast under en tämligen kort tid. Det måste vidare antas att anläggningen rent tekniskt skulle ha kunnat användas under ytterligare lång tid. Oavsett vad som sagts om avloppsanordningen ålder och kvalitet och oavsett om anläggningen tillkommit helt i enlighet med hälsovårdsnämndens medgivanden eller ej kan dock inom ett område av nu förevarande slag ersättning inte ges för en enskild anläggning med det utförande varom här är fråga.

Under hänvisning till det ovan anförda finner Va-nämnden att sökandenas talan inte kan bifallas.

Va-nämnden lämnade sökandenas talan utan bifall.

Beslut: 1979-10-23, BVA 68

Mål nr: VA 193/78

Makarna R fullföljde talan och yrkade i Vattenöverdomstolen bifall till sin vid Va-nämnden förda talan.

Kommunen bestred ändring.

Vattenöverdomstolen yttrade:

Skäl till ändring i Va-nämndens bedömning föreligger inte.

Vattenöverdomstolen fastställde Va-nämndens beslut:

Dom: 1980-04-14, DT 18

Mål nr : T 68/79